

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår dato 19.09.2008
Deres dato 18.06.2008
Vår referanse DM 166261
Deres referanse 08/694 TM

Høring - evaluering av de etiske retningslinjene for Statens Pensjonsfond

NHO har tidligere uttrykt støtte til etableringen av etiske retningslinjer for fondet. Fondet bør være seg bevisst sitt etiske ansvar, og sikre at det ikke medvirker til menneskerettighetsbrudd, miljødeleggelser eller andre alvorlige forhold. NHO ser det også som positivt at norske myndigheter gjennom Statens pensjonsfond - utland bidrar til å sette samfunnsansvar i næringslivet på dagsorden internasjonalt. Vi tror dette kan bidra til å skape like konkurransevilkår for bedriftene på et anstendig nivå, og at det kan bidra positivt til Norges omdømme. Samtidig vil vi understreke at fondets mål og fremste samfunnsoppgave er å forvalte Norges pensjonsformue til beste for kommende generasjoner, og at god avkastning på fondets midler dermed er et grunnleggende ansvar for forvalterne av fondet.

Det er viktig at fondets utelukkelsesmekanisme bygger på anerkjente internasjonale konvensjoner og retningslinjer fra bl.a. FN, ILO og OECD. Det er avgjørende for Norges anseelse, og for å sette et eksempel for andre lands tilsvarende fond, at det ikke kan oppfattes slik at Norge benytter fondet for å fremme politiske formål uten klar internasjonal forankring. I vurderingen av om det skal tas inn eventuelle nye kriterier for utelukkelse vil det derfor ikke alltid være tilstrekkelig at det er en "overlappende konsensus" i den norske befolkningen, slik det heter i høringsnotatet. Det må også understrekes at "overlappende konsensus" er et ideal som det ikke er eksakt avgjørbart om er oppfylt i enkelttilfeller, og som derfor ikke kan stå alene som begrunnelse for kriterier. Relevante kriterier vil praktisk talt alltid være forankret i internasjonale konvensjoner og retningslinjer.

Evalueringen tar også opp positive virkemidler, enten det gjelder positiv utvelgelse eller øremerking av særlige investeringer. Det er NHOs oppfatning at god håndtering av miljø og samfunnsansvar i selskapene det investeres i vil være faktorer som må tas inn i en sunn forretningsmessig vurdering av investeringene. Videre vil bærekraftig og fremtidsrettet teknologi for eksempel i forhold til klima være en faktor som bør telle med i en langsiktig forretningsmessig vurdering av selskapene det investeres i. NHO mener derfor at forvalterne bør ta høyde for slike forhold ut fra en sunn, langsiktig forretningsmessig vurdering. Det er et spørsmål om det kan virke mer begrensende en fremmede på relevante hensyn dersom de politiske retningslinjene er detaljerte på dette området. Fondet har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer, og det kan være at det er implementering av disse prinsippene som skal være den grunnleggende prosessen for å oppnå gode vurderinger på dette området. Vi vil samtidig understreke at det må være åpenhet og gjennomsiktighet i forhold til hvilke

vurderinger som gjøres, og hvilke hensyn som vektlegges, for eksempel i fondets årsrapporter.

I forhold til selskaper som utelukkes er det avgjørende at det faktiske grunnlag er riktig. Prosessen med selskapet er viktig i denne sammenheng, og det vil være en fordel at dialog er forsøkt før utelukkelse. Det er sannsynlig at dette kan øke den totale effekten av fondets etikkarbeid. Det vil dessuten kunne virke vilkårlig for selskapene dersom utelukkelsen bare skjer på grunnlag av skriftlig saksbehandling, uten mulighet til dialog om hvilke forbedringer som er nødvendig for å unngå utelukkelse. Det bør vurderes om denne dialogen bør være et oppdrag fra Etikkrådet til Norges Bank, og dermed bli en del av den øvrige eierskapsutøvelsen, eller om Etikkrådets egne saksbehandlere skal foreta denne.

Det er også viktig at vurderingen av mulighet for dialog gjøres i lys av selskapets helhetlige arbeid i forhold til bærekraft og samfunnsansvar. Det er et tankekors at fondet ekskluderer Rio Tinto, som er på listen over mest bærekraftige selskap i sin sektor i Dow Jones Sustainability Index, til tross for at analytikerne bak denne indeksen har kjent til forholdene som ligger til grunn for Statens pensjonsfonds eksklusjon i en årrekke. Problemstillingen med forholdet mellom et selskaps helhetlige arbeid og det enkelte tilfelle fondet spesielt vurderer bør derfor tas opp til drøfting.

I forhold til disse punkter er det et viktig poeng at fondet som en tung aktør vil kunne være et forbilde for andre tilsvarende fond. Hva Norge gjør på dette området kan dermed få konsekvenser for om norske selskaper blir utsatt for vilkårlige politiske mål og vilkårlig saksbehandling av andre lands fond. Norge kan sette en standard for seriøsitet ved hvordan vi håndterer dette.

NHO ser behovet for økt samspill mellom Etikkrådet og Norges Bank. Vi ser at en felles observasjonsliste kan være et godt virkemiddel for å oppnå dette, i tillegg til å styrke effekten av eierskapsutøvelsen ved å gi bedrifter tydelige signaler om at det behøves forbedringer. Det kan også vurderes om en slik observasjonsliste kan være offentlig, men det er klart at å sette et selskap til observasjon vil kunne få betydelige konsekvenser for selskapet i forhold til omdømme, og i forhold til aksjemarkedet. Det vil derfor kreve en like grundig vurdering før et selskap settes til observasjon som det i dag gjøres før utelukkelse. En god løsning kan være en liste som ikke er offentlig, men der listingen kommuniseres til selskapet som et varsel.

Når det gjelder samspillet mellom Etikkrådet og Norges Bank for øvrig finner vi det ikke naturlig å kommentere detaljer i forhold til hvordan det vi oppfatter som interne prosesser mellom enhetene skal være. Dette bør kunne være en del av de løpende styringsprosesser mellom departementet og enhetene.

Med hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område kommunikasjon

Elsbeth Tronstad
Direktør